

บทที่ 7

การรับรู้ข่าวสาร/ความเสี่ยงและการตรวจเลือดเกี่ยวกับโรคเอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

ผลการศึกษา สามารถอธิบายเป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ การรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ความเสี่ยง และ การตรวจเลือด เพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ดังรายละเอียดตามข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

การรับรู้ข่าวสารและแหล่งข้อมูล

จากการศึกษาการรับรู้ของวัยรุ่นและเยาวชนเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร โรคเอดส์ ทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับโรค การรักษา การป้องกัน และการนำความรู้ไปใช้ วัยรุ่นมีการรับรู้ข่าวสารจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน นำเสนอผังตารางที่ 7.1 และ 7.2

ตารางที่ 7.1 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ช่วง 5 ปีที่ผ่านมา						
ได้รับรู้มาก	507	44.0	450	37.4	957	40.7
ได้รับรู้บ้าง	586	■	703	■	1,289	■
ได้รับร้น้อยมาก	48	4.2	42	3.5	90	3.8
ไม่ได้รับรู้เลย	10	0.9	8	0.7	18	0.8
แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ได้รับ						
จากหนังสือพิมพ์ต่างๆ	760	66.1	830	69.2	1,590	67.7
จากโทรทัศน์	964	■	1,055	■	2,019	■
จากวิทยุ	537	46.8	594	49.4	1,131	48.1
จากโรงเรียน/สถานศึกษา	818	71.1	963	80.1	1,781	75.7
จากโรงพยาบาล/สถานบริการสาธารณสุข	736	64.0	838	69.7	1,574	66.9
จากอินเทอร์เน็ต	412	35.8	458	38.1	870	37.0
อื่นๆ เช่น การอบรม คนในครอบครัว	27	2.3	22	1.8	49	2.1
ได้รับข้อมูลจากแหล่งใดมากที่สุด						
จากหนังสือพิมพ์ต่างๆ	75	6.9	44	3.8	119	5.3
จากโทรทัศน์	519	■	526	■	1,045	■
จากวิทยุ	19	1.7	17	1.5	36	1.6
จากโรงเรียน/สถานศึกษา	232	21.4	304	26.4	536	24.0

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จากโรงพยาบาล/สถานบริการสาธารณสุข	190	17.5	220	19.1	410	24.0
จากอินเทอร์เน็ต	45	4.1	33	2.9	78	3.5
อื่นๆ เช่น การอบรม คนในครอบครัว	6	0.6	6	0.5	12	0.5

จากตารางที่ 7.1 พบว่า ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา วัยรุ่นทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ ให้ข้อมูลว่า ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารบ้าง คิดเป็นร้อยละ 50.9 และ 58.4 ตามลำดับ เพศชายร้อยละ 44.0 และเพศหญิงร้อยละ 37.4 ได้รับข้อมูลมาก มีเพียงส่วนน้อยของวัยรุ่นทั้งชาย (ร้อยละ 5.1) และหญิง (ร้อยละ 4.2) ที่ได้รับความรู้น้อย ถึงไม่ได้รับเลย สำหรับแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่วัยรุ่นชายและหญิงได้รับมากที่สุด คือ จากสื่อโทรทัศน์ร้อยละ 47.8 และร้อยละ 45.7 ตามลำดับ รองลงมาคือ จากสถานศึกษาโดยในเพศชายพบร้อยละ 21.4 และในเพศหญิงพบร้อยละ 26.4 สำหรับแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ได้รับข้อมูลน้อยที่สุดคือ จากการอบรมและจากบุคคลในครอบครัว

ความรู้ด้านต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

จากการศึกษาความรู้เรื่องโรคเอดส์ ในด้านต่างๆ ของวัยรุ่นและเยาวชนโดยภาพรวม พบว่า วัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่คิดว่า ตนเองมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การป้องกันโรค การรักษา และการอยู่ร่วมกับคนเป็นโรคอยู่บ้างหรือปานกลาง โดยพบว่าความรู้เรื่องโรคและการป้องกันมีมากกว่าเรื่องอื่นๆ ส่วนความรู้ที่มีอยู่น้อยจะเป็นเรื่องการรักษา และการอยู่ร่วมกับคนเป็นโรค นอกจากนี้ วัยรุ่นส่วนใหญ่คิดว่า เอดส์เป็นโรคที่น่ากลัวสำหรับตนเองมาก ถึงร้อยละ 68.2 ในวัยรุ่นชาย และร้อยละ 71.3 ในวัยรุ่นหญิง อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการนำความรู้เรื่องโรคเอดส์ไปใช้ในชีวิต พบว่า ส่วนใหญ่วัยรุ่นทั้งชายและหญิงสามารถนำความรู้ไปใช้บ้าง และค่อนข้างไปทางน้อย ดังตารางที่ 7.2

ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์เป็นอีกแหล่งหนึ่งของการได้รับข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิง เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมา วัยรุ่นทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ ถึงร้อยละ 70.3 และ 62.1 ตามลำดับ ส่วนวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าทั้งวัยรุ่นชายและหญิงส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมเพียง 1-2 ครั้งมีเพียงร้อยละ 24.7 และ 31.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 7.3)

ตารางที่ 7.3 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมาของวัยรุ่นและเยาวชน

การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ใน ระยะ 1 ปีที่ผ่านมา	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	806	70.3	746	62.1	1,552	66.1
1-2 ครั้ง	283	24.7	379	31.6	662	27.2
3-4 ครั้ง	46	4.1	63	5.3	109	4.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง	12	1.0	14	1.1	26	1.1

ตารางที่ 7.2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์		ชาย				หญิง				รวม			
		มาก	บ้าง	น้อย	ไม่รู้เลย	มาก	บ้าง	น้อย	ไม่รู้เลย	มาก	บ้าง	น้อย	ไม่รู้เลย
คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	จำนวน	359	708	66	16	235	898	62	8	594	1,606	128	24
	(ร้อยละ)	(31.2)	(61.6)	(5.7)	(1.4)	(19.5)	(74.6)	(5.2)	(0.7)	(25.3)	(68.3)	(5.4)	(1.0)
คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์	จำนวน	440	644	48	16	369	767	53	10	809	1,411	101	26
	(ร้อยละ)	(38.3)	(56.1)	(4.2)	(1.4)	(30.8)	(64.0)	(4.4)	(0.8)	(34.5)	(60.1)	(4.3)	(1.1)
คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคเอดส์	จำนวน	197	533	246	169	112	721	247	117	309	1,254	493	286
	(ร้อยละ)	(17.2)	(46.6)	(21.5)	(14.8)	(9.4)	(60.2)	(20.6)	(9.8)	(13.2)	(53.5)	(21.1)	(12.2)
คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลและอยู่ร่วมกับ คนเป็นโรคเอดส์	จำนวน	171	577	236	159	115	740	226	119	286	1,317	462	278
	(ร้อยละ)	(15.0)	(50.5)	(20.6)	(13.9)	(9.6)	(61.7)	(18.8)	(9.9)	(12.2)	(56.2)	(19.7)	(11.9)
จากความรู้เรื่องโรคเอดส์ที่มี <u>ได้นำความรู้นั้นไปใช้</u> <u>ในชีวิต</u>	จำนวน	330	558	164	95	306	570	189	136	636	1,128	353	231
	(ร้อยละ)	(28.8)	(48.6)	(14.3)	(8.3)	(25.5)	(47.5)	(15.7)	(11.3)	(27.1)	(48.0)	(15.0)	(9.8)
คิดว่าเอดส์ยังเป็นโรคที่น่ากลัวสำหรับตนเอง	จำนวน	782	260	67	38	857	252	51	42	1,639	512	118	80
	(ร้อยละ)	(68.2)	(22.7)	(5.8)	(3.3)	(71.3)	(21.0)	(4.2)	(3.5)	(69.8)	(21.8)	(5.0)	(3.4)

การรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์

จากประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ที่ผ่านมาพบว่า ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่าคุณเองไม่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และที่คิดว่าตนเองมีความเสี่ยงจะพบว่ามี ความเสี่ยงในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.3 ในเพศชาย และร้อยละ 18.3 ในเพศหญิง ตามลำดับ สำหรับการมีเพศสัมพันธ์ที่ผ่านมาทั้งวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่คิดว่าแฟนหรือคู่นอน ประจำและชั่วคราวไม่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และที่คิดว่ามีความเสี่ยงนั้น เป็นการรับรู้ว่าคุณมีความเสี่ยงน้อย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 12.1 กับแฟนหรือคู่นอนประจำ และร้อยละ 8.3 กับแฟนหรือคู่นอนชั่วคราว ดังตารางที่ 7.4

ตารางที่ 7.4 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ของวัยรุ่นและ เยาวชน

การรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัจจุบัน คิดว่าคุณเองเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์						
เสี่ยงมาก	113	9.8	49	4.1	162	6.9
เสี่ยงปานกลาง	129	11.2	95	7.9	224	9.5
เสี่ยงน้อย	302	26.3	220	18.3	522	22.2
ไม่เสี่ยงเลย	606	█	839	█	1,445	█
การมีเพศสัมพันธ์ที่ผ่านมาคิดว่า						
<u>แฟนหรือคู่อนประจำ</u>ของท่านเสี่ยงต่อการติดเชื้อ						
เอชไอวี/เอดส์						
เสี่ยงมาก	69	6.0	45	3.8	114	4.9
เสี่ยงปานกลาง	102	8.9	56	4.7	158	6.7
เสี่ยงน้อย	188	16.4	97	8.1	285	█
ไม่เสี่ยงเลย	261	22.8	150	12.5	411	█
การมีเพศสัมพันธ์ที่ผ่านมาท่านคิดว่า						
<u>แฟนหรือคู่อนชั่วคราว</u>ของท่านเสี่ยงต่อการติดเชื้อ						
เอชไอวี/เอดส์						
เสี่ยงมาก	131	11.4	60	5.0	191	8.1
เสี่ยงปานกลาง	131	11.4	48	4.0	179	7.6
เสี่ยงน้อย	137	11.9	58	4.8	195	█
ไม่เสี่ยงเลย	149	13.0	108	9.0	257	█

ความคิดเห็นของวัยรุ่นและเยาวชนต่อการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์

สำหรับความคิดเห็นของวัยรุ่นและเยาวชน ต่อการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์ จากตารางที่ 7.5 พบว่า ทั้งวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงคิดว่าควรเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนยุคปัจจุบันเป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 80.3 และ 86.9 ตามลำดับ และประมาณครึ่งหนึ่งคิดว่าตนเอง ควรได้รับการเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์ (ร้อยละ 59.7 และ 46.9 ตามลำดับ) วัยรุ่นชาย (ร้อยละ 51.1) คิดว่าแฟนหรือคู่นอนประจําควรได้รับการเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์ มากกว่าวัยรุ่นหญิงคิด (ร้อยละ 35.5) ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงคิดว่าคนที่มีแฟน ควรให้แฟนหรือคู่นอนเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์มากที่สุด ร้อยละ 77.7 และ 87.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 7.5 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นต่อการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

ความคิดเห็นต่อการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนยุคปัจจุบัน						
ควรเจาะ	923	80.3	1,044	86.9	1,967	80.6
ไม่ควรเจาะ	56	4.9	21	1.7	77	3.3
ไม่แน่ใจ	170	14.8	137	11.4	307	13.1
ตนเอง ควรได้รับการเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์						
ควรเจาะ	687	59.7	563	46.9	1,250	53.3
ไม่ควรเจาะ	245	21.3	421	35.1	666	28.3
ไม่แน่ใจ	219	19.0	216	18.0	435	18.5
แฟน/คู่นอนประจําของท่านควรได้รับการเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์						
ควรเจาะ	587	51.1	426	35.5	1,013	43.3
ไม่ควรเจาะ	81	7.0	27	2.3	108	4.6
ไม่แน่ใจ	140	12.2	83	6.9	223	9.5
คนที่มีแฟนหรือคู่นอนควรรับการเจาะเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวี/เอดส์						
ควรเจาะ	871	77.7	1,044	87.1	1,915	82.4
ไม่ควรเจาะ	76	6.6	34	2.8	110	4.7
ไม่แน่ใจ	203	17.7	121	10.1	324	13.8

จากตารางที่ 7.4 และ 7.5 สามารถสรุปรวมได้ว่าวัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิงรับรู้ว่าตนเองและกลุ่มอนเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ไม่มากนัก เพราะส่วนใหญ่ไม่คิดว่าตนเองหรือคนที่มีความสัมพันธ์ด้วยเป็นกลุ่มเสี่ยง อย่างไรก็ตามวัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิงมากกว่าครึ่งคิดว่าตนเองและกลุ่มอนควรตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ พบว่า วัยรุ่นทุกกลุ่มระดับการศึกษาเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจากหลายแหล่ง โดยเฉพาะ จากสื่อทั้งทางวีซีดีและหนังสือนิตยสาร เช่น หนังสือเสพสมบัตินิยมหรือการ์ตูนที่มีเผยแพร่ทั่วไป ทั้งนี้วัยรุ่นให้ข้อมูลว่า สื่อลามกที่มีในปัจจุบันหาได้ไม่ยากและวัยรุ่นเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีมีความต้องการ อยากรู้อยากเห็น จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ดังเช่นข้อมูลที่ว่า *สื่อ VCD, หนังสือโป๊ มีอิทธิพลมากที่สุด เพราะเป็นตัวกระตุ้น ชั่วๆความต้องการทางเพศ อยากลองทำตาม อย่างไรก็ตาม แหล่งเรียนรู้ด้านโรคเอดส์และการป้องกัน มักได้รับจากครูหรือการทำรายงานในรายวิชาสุขศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการณรงค์ด้านสุขภาพ ยาเสพติดหรือเอดส์ เช่น “มีการจัดงานวันเอดส์โลก ที่โรงเรียนแต่ใช้เวลาสั้นๆ จัดตอนเช้าแป๊บเดียว ตอบปัญหา ชิงรางวัล ก็จัดให้รู้ว่าเป็นวันเอดส์โลก ดิคทางไหนบ้างช่วงเช้า 10 นาทีแล้วไปเรียนต่อ”* แต่พบว่ามีน้อยรายที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ จากการทดสอบความรู้พบว่า ทุกคนมีความรู้และบอกได้ว่าเอดส์ติดต่อได้อย่างไรและป้องกันอย่างไร และไม่ได้ตระหนักหรือให้ความสนใจเท่าใดเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แหล่งข้อมูลจึงเรียนรู้จากเพื่อนมากกว่า โดยเฉพาะ ในรายที่มีประสบการณ์ทางเพศ ประเด็นที่วัยรุ่นสะท้อนถึงการเรียนรู้เรื่องเพศและการป้องกันโรคอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ การได้รับความรู้จากพ่อแม่มีน้อยมาก

สรุปโดยภาพรวม การรับรู้ข่าวสารและความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

วัยรุ่นทั้งชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ได้รับ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากสื่อ คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุและอินเตอร์เน็ต โดยได้จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียน/สถานศึกษา

วัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่รับรู้ว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับปานกลาง และคิดว่าเอดส์ยังคงเป็นโรคที่น่ากลัวสำหรับตนเองอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้วัยรุ่นส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีความรู้เล็กน้อยเกี่ยวกับการรักษาโรคเอดส์ การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตของ วัยรุ่นและเยาวชนในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม พบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมา วัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเลย

การรับรู้ความถี่ของการติดเชื้อเอชไอวีของวัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิง ส่วนใหญ่
รับรู้ว่าคุณเองไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และมีความเห็นว่า แฟนหรือคู่นอนประจำมีความ
เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์น้อย เช่นเดียวกับที่รับรู้ว่าคุณอนชั่วคราวเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอ
วี/เอดส์น้อย อย่างไรก็ตามวัยรุ่นทั้งหญิงและชายเห็นว่า ทั้งตนเองและคู่นอนควรได้รับการตรวจ
เลือดเพื่อหาการติดเชื้อดังกล่าวในอัตราใกล้เคียงกัน ดังนั้นการรณรงค์และส่งเสริมให้เกิดความ
ตระหนักถึงการป้องกันเอดส์ในวัยรุ่นจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่สำคัญ